Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Nederlandse Sportraad
T.a.v. de heer van 't Hek, voorzitter
Postbus 184
2501 CD DEN HAAG

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
Directie Sport en Bewegen

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij
[redacted]

Kenmerk
3975886-1072832-SB

Kenmerk afzender

Bijlage(n)
-

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Datum 24 OKT. 2024
Betreft Adviesaanvraag Kansengelijkheid in sport en bewegen

Geachte heer Van 't Hek,

In het afgelopen jaar hebben wij meerdere gesprekken gevoerd over kansengelijkheid in sport en bewegen. Ik stuur u hierbij een aanvraag om in 2025 tot een advies te komen over dit thema in samenwerking met de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS).

Het vergroten van de kansengelijkheid in sport en bewegen is één van de vier ambities van het sportbeleid. Toegankelijkheid is daar een onderdeel van. In de brief van 15 juni 2023 over de hoofdlijnen van wetgeving in de sport heeft mijn ambtsvoorganger de Kamer toegezegd om op dit thema advies te vragen bij de NLsportraad. Hiermee geef ik ook uitvoering aan de motie van het lid Van Dijk.[1] In deze motie is aangegeven dat de Kamer het wenselijk acht dat de NLsportraad in zijn advisering aandacht heeft voor kansengelijkheid in de sport en bij bewegen en in het bijzonder voor mensen met een laag inkomen en mensen met een handicap.

Maatschappelijke context
Vanuit de Rijksoverheid is het thema kansengelijkheid of kansenongelijkheid belangrijk, maar wat betekent dit thema voor de sport? Een paar cijfers:

- Vrijwel alle 'maatschappelijke kwetsbaardere' groepen mensen doen minder vaak wekelijks aan sport en voldoen minder vaak aan de beweegnorm (zie sport en bewegen in cijfers).
- De grootste verschillen bestaan naar opleidingsniveau en beperking: onder lager opgeleiden (25 jaar en ouder) sport 30 procent tegenover 65 procent van de hoger opgeleiden; mensen zonder beperkingen en chronische aandoeningen sport 59 procent wekelijks tegenover 33 procent onder mensen met een lichamelijke beperking en 20 procent mensen met een beperking én een chronische aandoening.
- Ook onder mensen uit lagere inkomens, huishoudens en migranten buiten Europa liggen wekelijks sportdeelname en voldoen aan de beweegrichtlijnen substantieel lager dan gemiddeld.

[1] Kamerstukken II 2021/2022, 35983, nr 10.

- Onder mensen met een hoger opleidingsniveau én hoogste huishoudinkomen is 71 procent wekelijks actief en voldoet 50 procent aan de beweegrichtlijnen; onder mensen met een lager opleidingsniveau en laagste huishoudinkomen is dat respectievelijk 19 en 30 procent. Ook zijn verschillen tussen mannen en vrouwen onder (kinderen van) migranten van buiten Europa beduidend groter dan onder mensen zonder migratieachtergrond.
- Sommige verschillen zijn in de afgelopen jaren wat kleiner geworden: zo zijn 65-plussers zijn wat vaker gaan sporten (en bewegen). Maar de verschillen tussen sociale groepen zijn gelijk gebleven of zelfs groter geworden.

Lopende acties vanuit VWS
In uw eerdere advies 'De opstelling op het speelveld[2]' adviseert u met name in te zetten op groepen die een grote beweegachterstand hebben, waaronder jongeren. Daarnaast adviseert u extra aandacht te geven aan kwetsbare groepen, waaronder ouderen en mensen met een lage sociaaleconomische positie. Om dat te bereiken wordt vanuit VWS ingezet op betere financiële, sociale en praktische randvoorwaarden voor kinderen en volwassenen die belemmeringen ervaren. Ook wordt ingezet op een eerlijke start in sport en bewegen voor ieder kind.

Met de uitvoering op deze onderdelen zijn we inmiddels gestart binnen Sportakkoord II en het actieplan Nederland Beweegt. Het gaat dan om programma's zoals Fitness Loont, District Spots, de samenwerking met het tussen de Beweegalliantie en het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) en de financiering van Jeugdfonds Sport en Cultuur en Volwassenenfonds Sport en Cultuur.

Wat in ontwikkeling is gebracht is om kennis te vergaren over de rol van bestaanszekerheid, sociale relaties, ervaringskennis en lokale sturing & uitvoering in relatie tot sport- en beweegdeelname. Dit gebeurt in het programma 'Mooi in beweging' en het programma sport- en beweegdeelname bij mensen met lage inkomens van Sportinnovator. Het doel is om met onderzoek en innovatie bij te dragen aan een transitie, waarin sociale ongelijkheid wordt verkleind en de sport- en beweegdeelname van mensen met een lage sociaaleconomische positie wordt vergroot.

De vraag aan de Nederlandse Sportraad
Wat ontbreekt in de portfolio van onderzoek, programma's, innovatie en experimenten ter inspiratie en ondersteuning van beleidsontwikkeling is een advies over hoe een toekomstige sport- en beweeginfrastructuur eruit kan zien, waarin kansenongelijkheid is verkleind.

Ondanks decennia lange initiatieven om sport- en beweegdeelname te bevorderen, laten cijfers zien (zie kader) dat verschillen in de samenleving hardnekkig zijn en zelfs vergroten.

Om meer duidelijkheid te krijgen over dit thema en wat mogelijke keuzes in beleid hiervoor zijn, vraag ik in 2024 en 2025 te werken aan een advies met als drie hoofdvragen:

1) Wat betekent kansengelijkheid in sport en bewegen, uitgaande van de idee dat de autonomie van de individuele burger op sport- en beweegparticipatie wordt vergroot? Het gaat hierbij om het creëren van een begrippenkader.

[2] Kamerstukken II 2021/2022, 35983, nr 10.

2) Hoe en in welke mate zou de huidige sport- en beweeginfrastructuur moeten veranderen om kansenongelijkheid te verkleinen en dus kansengelijkheid te vergroten. Betrek hierbij bijvoorbeeld het WRR advies, dat groepen die nog achterblijven daadwerkelijk 'grip' voelen om zelf tot de keuze te kunnen komen om te gaan sporten of bewegen.
3) Welke rol zou de Rijksoverheid en specifiek het ministerie van VWS en directie sport in dit toekomstige scenario en de weg hiernaartoe kunnen of moeten spelen? De volgende onderliggende vragen spelen hierbij een rol:
    - Hoe staan sport en bewegen ervoor?
    - Wat moet systemisch worden aangepast om de kansengelijkheid te vergroten?
    - Wat zijn daarbij de belangrijkste 'knoppen om aan te draaien'? Denk daarbij breed aan de gehele leefomgeving en leefsituatie waar mensen mee te maken hebben.
    - Welke keuzes moeten hiervoor worden gemaakt? Zowel financieel, juridisch als beleidsmatig.
    - Welke rol heeft de Rijksoverheid en specifiek VWS hierin?
    - Kan kansenongelijkheid in de sport- en beweegsector worden verkleind? Factoren die meegewogen moeten worden, zijn:
    - de huidige sportinfrastructuur (ondernemend, verenigingen, anders/ongeorganiseerd), maar ook de beweeginfrastructuur zoals speelplekken, ruimte en mogelijkheden om te bewegen in de wijk;
    - de invloed van de context waarin mensen zich bevinden (woon en leefomgeving/soort wijk, toegang tot (veilige) buitenruimte);
    - de invloed van persoonsgebonden zaken (bv economisch kapitaal, opleiding, beperking, sociaal kapitaal, beweegkapitaal, culturele achtergrond).

Ik ben mij ervan bewust dat deze vraag naar een alternatieve toekomst, waarin kansengelijkheid wordt vergroot, complex is. De vraag vertrekt vanuit de aanname dat er een trendbreuk nodig is in de ontwikkeling van sport en bewegen in de maatschappij om kansenongelijkheid aan te pakken. Dat gaat niet om een nieuw beleidsprogramma of projectaanpakken om sportparticipatie te vergroten, maar om de vraag hoe een transformatie van de huidige sport- en beweeginfrastructuur en het stimulerende beleid van de overheid eruit kan zien. Vandaar dat ik vraag om deze advies gefaseerd op te bouwen, waarbij de fasen er als volgt uit zien:

- Fase 1: Te komen tot een plan van aanpak dat aansluit bij de vraag van het ministerie van VWS. Dit ook in overleg met directie Sport en Bewegen af te stemmen om onderling alle verwachtingen aan de voorkant helder te hebben. In deze fase kan onder andere worden besproken hoe naar het individu wordt gekeken op basis van de verschillende onderzoeken van zowel de RVS als de WRR.
- Fase 2: Het ontwikkelen van een begrippenkader. Wat betekent kansengelijkheid in de samenleving en wat betekent het voor sport en bewegen. Hierbij is de samenwerking met de RVS gewenst.
- Fase 3: Een systemische analyse van de sport- en beweegsector. Hoe ziet de huidige werkelijkheid op het gebied van sport en bewegen eruit vanuit dit begrippenkader benaderd?
- Fase 4: De vraag beantwoorden hoe een nieuwe werkelijkheid eruit ziet, of de verandering haalbaar is en hoe daar te komen. Het gaat hierbij ook om de rol van het ministerie van VWS.

Na fase 1 tot en met 3 wordt de balans opgemaakt tussen NLsportraad en VWS om na te gaan hoe we verder gaan naar fase 4.

Kenmerk
3975886-1072832-SB

U kunt bij het advies relevante adviezen van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS), de Gezondheidsraad (GR), de onderwijsraad, de SER, de WRR (Grip, Kenniscentrum Sport en Bewegen, Mulier Instituut, Sportinnovator en stakeholders in het veld betrekken of raadplegen. Voor het opstellen van dit advies vragen we u de samenwerking te zoeken met RVS en in uw opdrachtomschrijving aangeeft wat de rol van RVS zal zijn en wat de omvang in tijd voor de RVS is.

Tot slot
Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en ontvang graag een concreet voorstel waarin wordt uitgewerkt hoe u tot het beantwoorden van deze vragen gaat komen en op welke termijn dit realistisch is. Daarnaast vraag ik u de directie Sport en Bewegen regelmatig op de hoogte te brengen van de voortgang. Contactpersoon hiervoor is Elvira Stinissen.

Hoogachtend,

de staatssecretaris Jeugd,
Preventie en Sport,

Vincent Karremans